

Domstolsstyrelsen

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Store Kongensgade 1-3
1264 København K
Tlf. +45 70 10 33 22
post@domstolsstyrelsen.dk
CVR-nr. 21659509
EAN-nr. 5798000161184

Sendt pr. e-mail til: jm@jm.dk og chs@jm.dk

J.nr.: 2016-4101-0038-35
Sagsbehandler: Thomas Verner
Jørgensen
Mail: TVJ@domstolsstyrelsen.dk
18. oktober 2016

Udtalelse om ægtefælleskiftelovens bobehandlerordning

Justitsministeriet har ved brev af 12. august 2016 (sagsnr. 2016-410-0072) til brug for en redegørelse til Folketingets Retsudvalg anmodet Domstolsstyrelsen om en udtalelse om skifteretternes erfaringer med den nye bobehandlerordning med inddragelse af de oplysninger om bobehandlernes salærer, som skifteretterne har registreret siden den 1. marts 2012.

Domstolsstyrelsen har til brug for udtalelsen indhentet en udtalelse fra skifteretterne om erfaringerne med, hvordan bobehandlerordningen fungerer i praksis.

1. Baggrunden for udtalelsen

Den 1. marts 2012 trådte lov nr. 594 af 14. juni 2011 om ægtefælleskifte i kraft. Formålet med loven var at forbedre tilbuddet til ægtefæller, der har behov for det offentlige bistand til deling af deres fællesbo efter en separation eller skilsmisse.

Det fremgår af pkt. 3.2.3 i de almindelige bemærkninger til lovforslag (nr. L 193), der blev fremsat den 15. april 2011, at Justitsministeriet efter lovens ikrafttræden vil følge, hvordan den nyindførte bobehandlerordning ved ægtefælleskifte fungerer i praksis, herunder niveauet for bobehandlersalærer, og at Justitsministeriet 3 år efter lovens ikrafttræden vil udarbejde en skriftlig status, som vil blive sendt til Folketingets Retsudvalg til orientering.

Justitsministeriet anmodede i forlængelse heraf ved brev af 5. januar 2012 Domstolsstyrelsen om at foranledige, at retterne fra ægtefælleskiftelovens ikrafttræden den 1. marts 2012 ville føre statistik over bobehandlernes salærer i de enkelte sager, antallet af klager over bobehandlersalærer, herunder resultatet af disse klager, samt antallet af bobehandlersalærer, som retten ændrer af egen drift. Samtidig opfordrede Justitsministeriet til, at retterne til brug for redegørelsen til Folketingets Retsudvalg også mere generelt løbende opsamler erfaring med, hvordan ægtefælleskiftelovens bobehandlerordning fungerer i praksis.

Domstolsstyrelsen opsatte med virkning fra ægtefælleskiftelovens ikrafttræden den 1. marts 2012 en registreringsmulighed i skifteretternes sagsbehandlingssystem angående besvarelse af spørgsmål om bobehandlernes salærer, ligesom Domstolsstyrelsen orienterede retterne om lovovervågningen.

2. Regelgrundlaget

Med lov nr. 594 af 14. juni 2011 om ægtefælleskifte blev der gennemført en revision af reglerne om ægtefælleskifte, og samtidig indført en række nyskabelser, herunder bobehandlerordningen.

Det følger af ægtefælleskiftelovens § 15, at skifteretten indledningsvis skal afholde et møde med parterne for at afklare, om de nødvendige oplysninger om ægtefællernes aktiver og passiver foreligger, samt hvilke spørgsmål ægtefællerne er uenige om. På mødet skal skifteretten endvidere i nødvendigt omfang vejlede om reglerne for bodeling og bistå med at udfærdige en aftale herom, hvis det findes ubetænkeligt.

Skifteretten henviser en sag til bobehandler, hvis en af ægtefællerne anmoder om det, jf. ægtefælleskiftelovens § 17.

Bobehandlerens opgaver er beskrevet i ægtefælleskiftelovens §§ 19-20. Bobehandleren skal bl.a. ved tvister opfordre til sagsanlæg, jf. ægtefælleskiftelovens § 20, stk. 4. Hvis der ikke anlægges en retssag, skal bobehandleren redegøre for sin vurdering af spørgsmålet, som vil blive lagt til grund under sagens videre behandling. Det følger endvidere af bestemmelsen, at bobehandleren på ny skal opfordre til sagsanlæg, hvis en ægtefælle ikke er enig i vurderingen.

Det fremgår af ægtefælleskiftelovens § 37, stk. 1, at den, som har anmodet om henvisning af sagen til bobehandler, efter skifterettens bestemmelse skal stille sikkerhed for omkostningerne ved boets behandling. I henhold til § 38 i loven er der mulighed for, at skifteretten efter bobehandlerens underretning kan forhøje sikkerhedsstillelsen, hvis der opstår behov herfor.

Ægtefælleskiftelovens § 47 vedrører skifterettens tilsyn med bobehandleren. Skifteretten kan anmode bobehandleren om oplysninger om bobehandlingens forløb. Hvis bobehandleren ikke har afsluttet sit arbejde et år efter sagens modtagelse, skal bobehandleren orientere skifteretten om bobehandlingens forløb og om, hvornår sagen forventes afsluttet.

Skifteretten kan efter anmodning fra en ægtefælle eller efter indstilling fra bobehandleren beskikke en advokat for en ægtefælle, hvis det ikke findes forsvarligt at behandle boet, uden at den pågældende har advokatbistand, jf. ægtefælleskifteloven § 23.

For så vidt angår fastsættelse af salær til bobehandleren, fremgår det af pkt. 3.8.2.3 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget (L 193 af 15. april 2011), at ægtefællerne udover udgiften til retsafgift fremover vil skulle afholde udgifterne til behandlingen hos en bobehandler efter et

"brugerbetalingsprincip". Endvidere fremgår det, at bobehandleren i udkastet til boopgørelse bør angive sit salær.

Efter ægtefælleskiftelovens § 40 stk. 1, må en bobehandler ikke kræve højere salær for sit arbejde, end hvad der kan anses for rimeligt. Hvis en ægtefælle har fri proces, kan denne ægtefælles andel af bobehandlerens salær højst omfatte det antal timer, skifteretten har fastsat, jf. 40, stk. 2, 1. pkt..

Det fremgår af forarbejderne til § 40 (L 193 af 15. april 2011, de specielle bemærkninger til bestemmelsen), at et kompliceret bo som udgangspunkt bør kunne klares ved højst 40 timers behandling hos bobehandleren, og et forholdsvis ukompliceret bo af en vis størrelse som udgangspunkt bør kunne klares ved højst 20 timers behandling hos bobehandleren. Det fremgår endvidere, at ukomplicerede mindre boer som udgangspunkt bør kunne klares på højst 10 timer, og at insolvente boer, hvor der blot er behov for at konstatere, at der ikke er noget at dele, bør kunne klares på 5 timer. Heraf vil hver ægtefælle normalt skulle betale halvdelen, og det højeste antal timer for den pågældendes andel af bobehandlerens salær bør således normalt fastsættes til halvdelen af de nævnte timetal. Hvis begge ægtefæller har fri proces, bør det højeste antal timer for bobehandlerens samlede salær tilsvarende normalt fastsættes til de nævnte timetal.

Skifteretten har i medfør af ægtefælleskiftelovens § 31, stk. 1, kompetence til at træffe afgørelse om et salær efter rettidig indsigelse mod bobehandlerens indstilling vedrørende salæret. Det følger endvidere af § 33, at skifteretten af egen drift kan ændre bobehandlerens salær, hvis salæret findes åbenbart urimeligt.

3. Statistiske oplysninger om registreringer af bobehandlernes salærer

Skifteretterne har siden 1. marts 2012 haft mulighed for at foretage registreringer vedrørende bobehandlernes salærer i skifteretternes sagsbehandlingssystem. I praksis er registreringen sket ved, at skifteretten ved en sags afslutning i sagsbehandlingssystemet er blevet bedt om at besvare spørgsmål om bobehandlerens salær. Det har ikke været et krav for afslutningen af en sag i sagsbehandlingssystemet, at spørgsmålene er blevet besvaret, og der er derfor en vis usikkerhed om, hvorvidt der er sket besvarelse af spørgsmålene i alle afsluttede ægtefælleskiftesager.

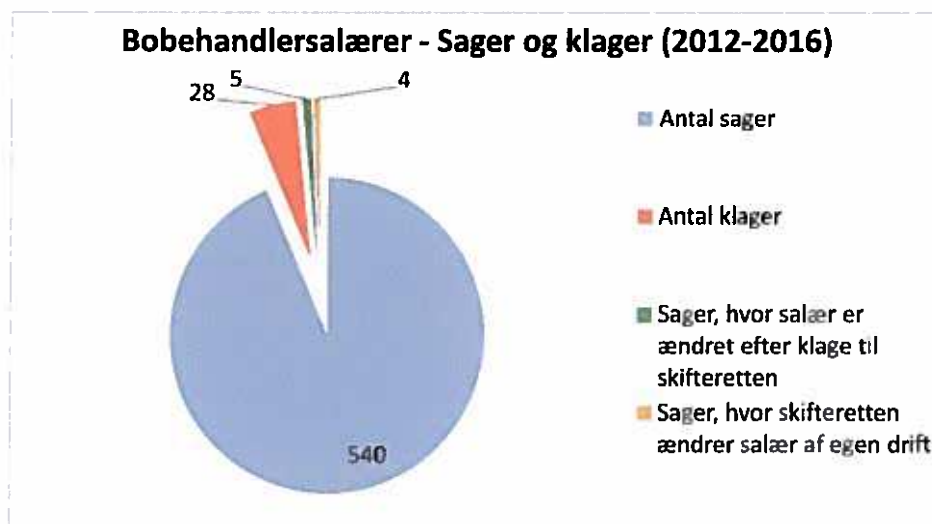
Registreringerne i sagsbehandlingssystemet viser følgende beregnede gennemsnitlige bobehandlersalær for alle skifteretter i årene 2012 til 2016:

Bobehandlersalærer per år			
År	Antal sager	Bobehandlersalærer i alt	Bobehandlersalær per år (gns)
2012	10	kr. 163.088	kr. 16.309
2013	80	kr. 2.991.406	kr. 37.393
2014	153	kr. 5.099.491	kr. 33.330
2015	167	kr. 6.153.442	kr. 36.847
2016	130	kr. 5.119.984	kr. 39.384
Alle år	540	kr. 19.527.411	kr. 36.162

Som det fremgår heraf, divergerer det gennemsnitlige bobehandlersalær ikke væsentligt i årene fra 2013 til 2016.

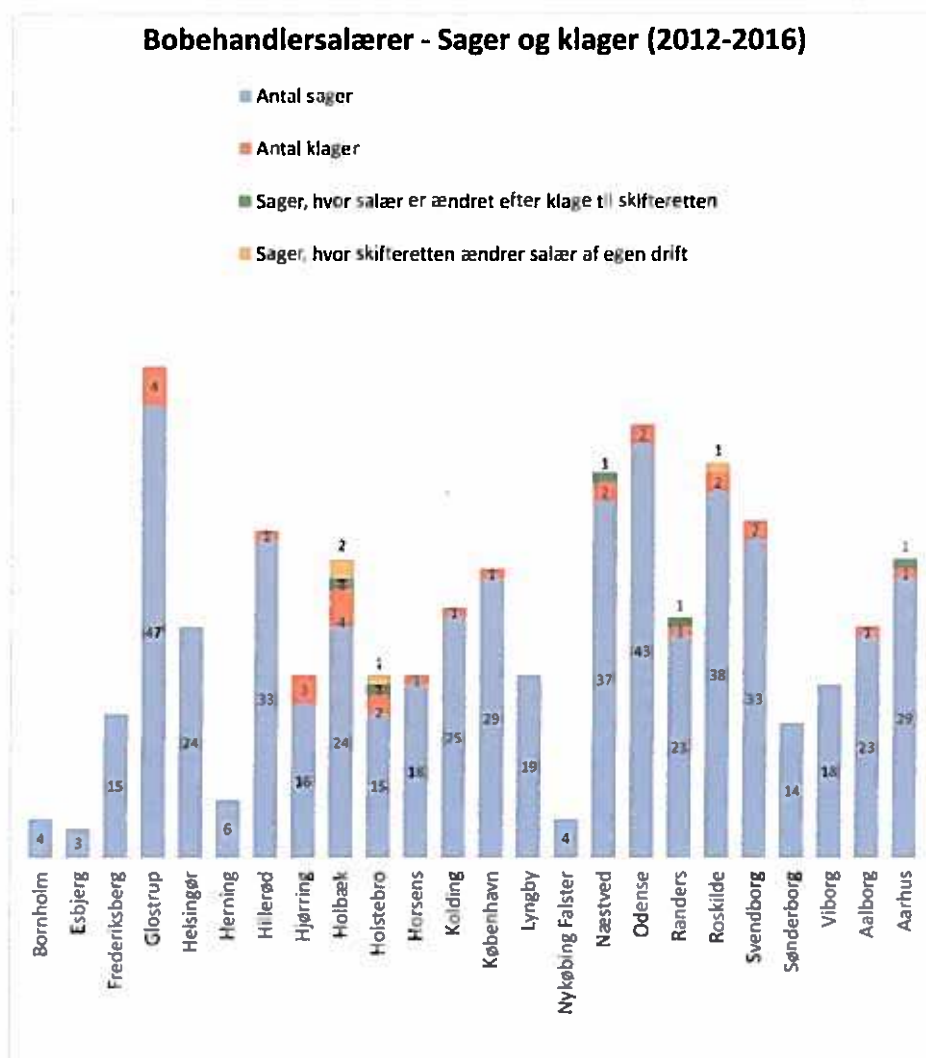
De få afsluttede sager i 2012 betyder, at det gennemsnitlige bobehandlersalær for 2012 afviger markant i forhold til de efterfølgende år.

Skifteretterne har også registreret antallet af klager over bobehandlersalærer, herunder antallet af sager, hvor salæret er ændret som følge af klagen, samt antallet af sager, hvor skifteretterne af egen drift har ændret salæret, hvilket er illustreret i diagrammet neden for.

Der har i hele perioden været registreret 28 klager over bobehandlersalærer ud af i alt 540 behandlede sager. I fem sager er der på baggrund af klagen sket en ændring af bobehandlersalæret. I fire sager har skifteretterne af egen drift ændret bobehandlersalæret.

Antallet af sager, antallet af klager, antallet af sager, hvor salær er ændret efter klage til skifteretten, og antallet af sager, hvor skifteretten har ændret salær af egen drift, fordeler sig således på de enkelte retter:

Som anført ovenfor har skifteretterne i perioden 2012-2016 i fem sager ændret salæret til bobehandleren efter klage. Ændringerne, som i alle sager har medført en reduktion af salæret, fremgår af skemaet neden for.

Ændring efter klage		
Byret	Bobehandlersalær	Oprindeligt salær før ændring
Holbæk		
Sag 1	kr. 64.000	kr. 65.000
Holstebro		
Sag 1	kr. 49.500	kr. 60.000
Randers		
Sag 1	kr. 17.000	kr. 25.000
Aarhus		
Sag 1	kr. 10.000	kr. 16.000
Næstved		
Sag 1	kr. 40.000	kr. 46.900
Alle byretter	kr. 180.500	kr. 212.900

I den samme periode har skifteretterne af egen drift ændret salæret til bobehandleren i fire sager. Ændringerne, som i alle sager har medført en reduktion af salæret, fremgår skemaet neden for.

Skifteretten ændrer af egen drift		
Byret	Bobehandlersalær	Oprindeligt salær før ændring
Holbæk		
Sag 1	kr. 30.000	kr. 34.900
Sag 2	kr. 20.000	kr. 40.000
Holstebro		
Sag 1	kr. 40.000	kr. 60.000
Roskilde		
Sag 1	kr. 45.000	kr. 50.000
Alle byretter	kr. 135.000	kr. 184.900

4. Erfaringer med ægtefælleskiftelovens bobehandlerordning i praksis

Det er overordnet skifteretternes indtryk, at loven fungerer tilfredsstillende og efter hensigten.

Skifteretterne har oplyst, at de modtager betydeligt færre sager end forventet.

Skifteretterne har endvidere oplyst, at nogle skifteretter ikke genbesætter bobehandlerstillinger, når de bliver ledige, da bobehandlerne ikke opnår den forventelige og ønskelige rutine i behandlingen af sagerne, hvis der er for mange bobehandlere i forhold til antallet af sager.

Som anført i afsnit 2 om regelgrundlaget skal bobehandleren ved tvister opfordre til sagsanlæg, jf. ægtefælleskiftelovens § 20, stk. 4. Hvis der ikke anlægges en retssag, skal bobehandleren redegøre for sin vurdering af spørgsmålet, som vil blive lagt til grund under sagens videre behandling. Det følger endvidere af bestemmelsen, at bobehandleren på ny skal opfordre til sagsanlæg, hvis en ægtefælle ikke er enig i vurderingen. Det er skifteretternes oplevelse, at det er generende for bobehandlingen, at en part kan vente med at anlægge sag til et meget sent tidspunkt. Skifteretterne har i den forbindelse foreslået, at det overvejes, om § 20, stk. 4, i ægtefælleskifteloven skal ændres, således at skifteretten i de tilfælde, hvor bobehandleren har foretaget en vurdering af spørgsmålet, kan fastsætte en frist for sagsanlæg.

Skifteretterne har yderligere oplyst, at flere skifteretter oplever, at nogle bobehandlere er for lidt tilbøjelige til at skære igennem, men fortsætter forligsbestræbelserne med for lang sagsbehandlingstid til følge. Skifteretterne har i den forbindelse anført, at bobehandleren efter ægtefælleskiftelovens § 47, stk. 2, først efter et års bobehandling skal orientere skifteretten om bobehandlingens forløb og om, hvornår sagen forventes afsluttet.

Skifteretterne har for så vidt angår sikkerhedsstillelse for boets omkostninger, som er reguleret i ægtefælleskiftelovens § 37, oplyst, at sikkerhedsstillelse altid fastsættes af skifteretterne. Det gælder også, når sikkerheden ikke skal stilles på grund af fri proces hos den, der har fremsat anmodningen om henvisning af sagen til bobehandler. I de tilfælde, hvor sikkerheden ikke skal stilles, udgør den fastsatte sikkerhed i stedet statskassens maksimale hæftelse for omkostningerne. Sikkerheden kan alene forhøjes efter anmodning, jf. ægtefælleskiftelovens § 38. Skifteretterne kan derfor kontrollere såvel udgifter til som tidsforbrug på sagen.

For så vidt angår bobehandlersalærernes størrelse er det skifteretternes opfattelse, at de har fundet et fornuftigt leje.

Skifteretterne har endvidere oplyst, at nogle skifteretter oplever problemer med, hvem der kan disponere over fast ejendom under skifte af et bo efter ægtefælleskifteloven. Såfremt der er sameje om en ejendom kan det give problemer, hvis begge parter ønsker og er i stand til at udtage ejendommen, idet denne tvist kun kan løses ved at anlægge en sag efter ægtefælleskifteloven eller ved en frivillig auktion.

Endelig har skifteretterne oplyst, at der er forskel på, hvor ofte parterne vælger at være repræsenteret af advokat. I nogle retskredse er der advokatrepræsentation i flertallet af sagerne og i andre retskredse i mindretallet af sagerne. Som forudsat i forarbejderne til loven (L 193 af 15. april 2011) sker der kun i få tilfælde beskikkelse af advokat ved skifte af et bo efter ægtefælleskiftelovens § 1.

5. Sammenfatning

Skifteretternes registreringer i sagsbehandlingssystemet om bobehandlernes salærer siden lovens ikrafttræden den 1. marts 2012 har vist, at der kun i et begrænset antal ægtefælleskiftesager klages over bobehandlernes salærer, ligesom skifteretterne kun i få sager efter en klage eller af egen drift ændrer et bobehandlersalær. Det er i den forbindelse skifteretternes opfattelse, at salærerne til bobehandlerne har fundet et fornuftigt leje.

Det er overordnet skifteretternes opfattelse, at bobehandlerordningen i praksis fungerer tilfredsstillende og efter hensigten med loven.

Skifteretterne har dog som anført oven for under afsnit 4 om erfaringerne med ægtefælleskiftelovens bobehandlerordning i praksis peget på nogle udfordringer i forbindelsen med bobehandlerordningen, som bl.a. har betydning for sagsbehandlingstiden.

Skifteretterne har i den forbindelse foreslået, at det overvejes at indføre en frist for sagsanlæg i sager, der behandles efter ægtefælleskiftelovens § 20, stk. 4.

Skifteretterne har endvidere gjort opmærksom på, at den nuværende regel i ægtefælleskiftelovens § 47, stk. 2, om bobehandlerens orientering af skifteretterne om bobehandlingens forløb og forventede afslutning et år efter sagens modtagelse kan være medvirkende til at forlænge sagsbehandlingstiden.

Det er på denne baggrund tillige Domstolsstyrelsen opfattelse, at det bør overvejes at ændre ægtefælleskifteloven på disse områder.

Med venlig hilsen

Charlotte Münter

Domstolsstyrelsen

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Store Kongensgade 1-3
1264 København K
Tlf. +45 70 10 33 22
post@domstolsstyrelsen.dk
CVR-nr. 21659509
EAN-nr. 5798000161184

Sendt pr. mail til chs@jm.dk og mkm@jm.dk

J.nr.: 2016-4101-0038-53
Sagsbehandler: Mette Søndergaard
Mail: MSG@domstolsstyrelsen.dk
15. december 2016

Supplerende udtalelse vedrørende ægtefælleskiftelovens bobehandlerordning

Domstolsstyrelsens afgav den 18. oktober 2016 en udtalelse om skifteretternes erfaringer med den nye bobehandlerordning til brug for Justitsministeriets redegørelse til Folketingets Retsudvalg.

Domstolsstyrelsen kan i forlængelse heraf supplerende oplyse følgende:

Domstolsstyrelsen har i udtalelse af 18. oktober 2016 oplyst, at det efter skifteretternes opfattelse, er generende for bobehandlingen, at en part kan vente med at anlægge sag til et meget sent tidspunkt. Skifteretterne har i den forbindelse foreslået, at det overvejes at ændre § 20, stk. 4, i ægtefælleskifteloven, således at skifteretten i de tilfælde, hvor bobehandleren har foretaget en vurdering af spørgsmålet, kan fastsætte en frist for sagsanlæg.

Domstolsstyrelsen kan i den forbindelse pege på en løsning, hvor den, som bobehandlerens skøn er gået imod, inden rimelig tid skal anmode skifteretten om en frist til at anlægge sag. En sådan regel vil svare til reglerne i konkursloven § 137 og dødsboscifteloven § 109, hvor kurator, henholdsvis bobestyreren, har opgivet at lade boet forfølge et muligt krav.

Endvidere har Domstolsstyrelsen i udtalelsen af 18. oktober 2016 oplyst, at flere skifteretter oplever, at nogle bobehandlere er for lidt tilbøjelige til at skære igennem, men fortsætter forligsbestræbelserne med for lang sagsbehandlingstid til følge. Skifteretterne har i den forbindelse anført, at bobehandleren efter ægtefælleskiftelovens § 47, stk. 2, først efter et års bobehandling skal orientere skifteretten om bobehandlingens forløb og om, hvornår sagen forventes afsluttet.

I forlængelse heraf skal Domstolsstyrelse foreslå en regel om indberetning hver sjette måned. Reglen bør nærmere beskrive, hvad indberetningen til skifteretten skal indeholde, herunder f.eks. en redegørelse for, hvad bobehandlingen indtil indberetningstidspunktet har bestået af, hvilken behandling, der resterer, og hvis forhold afventes, hvad begrundelsen herfor er. Det vil endvidere være hensigtsmæssigt, hvis bobestyreren skal redegøre for tidsforbruget, for hvilken bobehandling, der kan foretages for den resterende del af sikkerheden, og om den bør forhøjes.

Endelig har Domstolsstyrelsen i udtalelse af 18. oktober 2016 oplyst, at nogle skifteretter oplever problemer med, hvem der kan disponere over fast ejendom under skifte af et bo efter ægtefælleskifteloven. Såfremt der er sameje om en ejendom kan det give problemer, hvis begge parter ønsker og er i stand til at udtage ejendommen, idet denne tvist kun kan løses ved at anlægge en sag efter ægtefælleskifteloven eller ved en frivillig auktion.

Det er Domstolsstyrelsens opfattelse, at det umiddelbart synes vanskeligt løse disse udfordringer, herunder ved lovgivning.

For så vidt angår tilsyns- og vejledningsforpligtelsen vedrørende bobestyrernes salær i de enkelte sager kan Domstolsstyrelsen oplyse, at der den 1. januar 2016 trådte en ny bekendtgørelse nr. 1415 af 1. december 2015 om klage over bobestyrere i kraft. Bekendtgørelsen regulerer anvendelsen af blanketter ved indgivelse af klager over bobestyrerens dispositioner foretaget som led i hvervet som bobestyrer og afgørelser, som bobestyrer har truffet. Blanketten vil dog også kunne anvendes i forbindelse med en klage over opgørelse af salær.

Domstolsstyrelsen har udarbejdet en vejledning, som nærmere beskriver sagsbehandlingen i forbindelse med klager over bobestyrer. Blanketten og vejledningen kan findes på www.domstol.dk/selvbetjening/blanketter/dodsfald/bobestyrer.

Med venlig hilsen

Laila Lindemark